

ÇFARË ËSHTË DEMENCA?

Demenca është një term gjithëpërfshirës për disa sëmundje që mund të ndikojnë në aspekte të shumta të jetës së dikujt, duke përfshirë kujtesën, të menduarit dhe aftësinë për të kryer aktivitete të përditshme.

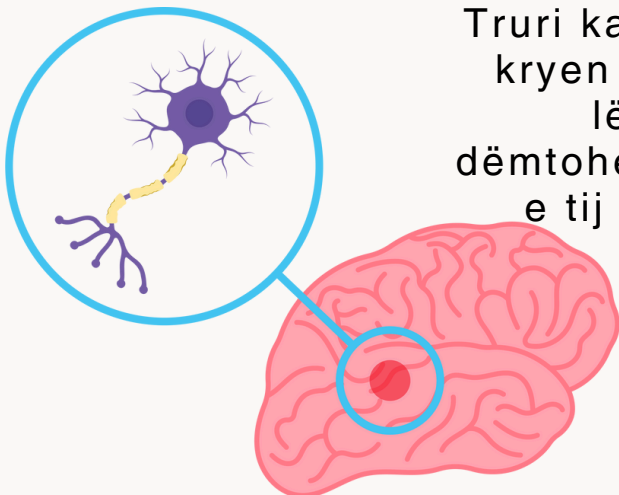
Demenca është një sëmundje fizike e trurit që gradualisht përkeqësohet me kalimin e kohës. Kryesisht prek njerëzit e moshuar, por jo të gjithë do të zhvillojnë demencë ndërsa plakën. Demenca nuk është pjesë e plakjes së natyrshme (Shoqata e Alzheimerit, 2024).

SHKAQET E DEMENCËS

Demenca mund të shkaktohet nga një sërë sëmundjesh të cilat shkatërrojnë qelizat nervore dhe dëmtojnë trurin, duke çuar në një rënie të aftësisë për të përpunuar mendimin përtej asaj që mund të pritet nga pasojat e zakonshme të plakjes së natyrshme. Kjo ndërhyr në aftësinë e qelizave të trurit për të komunikuar me njëra-tjetrën, gjë që mund të ndikojë në të menduarit, sjelljen dhe ndjenjat.

Truri ka shumë rajone, secila prej të cilave është kryen funksione të ndryshme p.sh. kujtesës ose lëvizjes. Kur qelizat në një rajon të caktuar dëmtohen, ai rajon nuk mund të kryejë funksionet e tij normalisht (Shoqata e Alzheimerit, 2024).

LLOJET E DEMENCËS

Sëmundja e Alzheimerit është forma më e zakonshme e demencës. Megjithatë, ka edhe lloje të tjera të zakonshme dhe lloje më të rralla të demencës të shkaktuar nga sëmundje të tjera - shih më poshtë për format e ndryshme të demencës:

- Sëmundja e Alzheimerit
- Demenca vaskulare
- Demenca me trupat 'Lewy'
- Demenca frontotemporale (pjesa e përparme e trurit)
- Demenca e përzier
- Demenca me fillim të ri

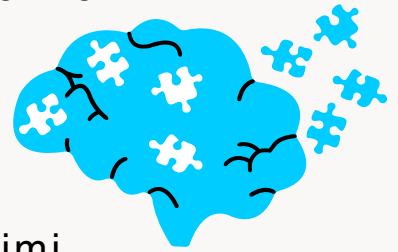
Disa njerëz gjithashtu mund të zhvillojnë lloje të shumta të demencës, kjo quhet demencë e përzier p.sh. Sëmundja e Alzheimerit dhe Demenca vaskulare (Shoqëria Alzheimer, 2024)

SHENJAT DHE SIMPTOMAT E DEMENCËS

Simptomat e demencës mund të përfshijnë probleme me:

- Humbjen e kujtesës
- Të menduarit
- Mprehtësia dhe shpejtësia mendore
- Gjuhën, të tilla si përdorimi i gabuar i fjalëve, ose vështirësi në të folur
- Gjykimi
- Humor
- Lëvizjes
- Përqendrimi
- Vështirësi në kryerjen e aktiviteteve të përditshme
- Të kuptuarit

Njerëzit me demencë mund të humbasin interesin për aktivitetet dhe preferencat e tyre të zakonshme, si dhe për raportet me familjen dhe shoqërinë. Ata mund të përjetojnë vështirësi në të shprehurit e tyre dhe vështirësi në menaxhimin e sjelljes ose emocioneve.

Me kalimin e kohës, simptomat e demencës gradualisht përkeqësohen. Në fazat e mëvonshme, bëhet e vështirë që këta persona të jetojnë të pavarur. Ata zakonisht kanë nevojë për ndihmë nga familja dhe miqtë pasi mund të mos jenë në gjendje të kujdesen siç duhet për veten dhe të humbasin aftësinë e tyre për të komunikuar. (NHS, 2024)

PSE ËSHTË E RËNDËSISHME TË BËHET NJË DIAGNOZË

Sistemi Kombëtar Shëndetësor (anglisht NHS) këshillon diagnostikimin e hershëm të demencës, në mënyrë që përparimi të frenohet. Edhe pse tani nuk ka një kurë, një diagnozë ndihmon në marrjen e trajtimit dhe mbështetjes së duhur. Është e rëndësishme të theksohet se jo të gjitha llojet e demencës mund të trajtohen në të njëjtën mënyrë. Me disa lloje të demencës, ilaçet mund të jepen për të ndihmuar në ngadalësimin e përparimit të sëmundjes, por jo me të gjitha. Me trajtim dhe mbështetje, njerëzit me demencë mund të bëjnë jetë të plotësuar (NHS, 2024).

SI TË GJENI NDIHMË:

Nëse jeni të shqetësuar për kujtesën tuaj ose të dikujt që njihni, është mirë të shkoni te mjeku i përgjithshëm. Mjeku do t'ju bëjë pyetje në lidhje me simptomat dhe shëndetin tuaj. Është mirë të shkoni me dikë që ju njeh mirë nëse është e mundur.

Problemet e kujtesës nuk do të thotë se keni demencë. Mund të ketë shkaqe të tjera si:

- Depresioni dhe ankthi
- Konfuzion i papritur (delirium) i shkaktuar nga një gjendje mjekësore ose infeksion
- Efektet anësore të mjekimit që përdorni

Mjeku mund të kërkojë disa teste p.sh. test gjaku dhe gjithashtu do të zhvillojë një test memorie për të kontrolluar ndonjë problem me kujtesën. Demenca është shumë e vështirë për t'u diagnostikuar dhe nuk është gjithmonë e qartë edhe pas testimit. Ndonjëherë, një mjek i përgjithshëm mund t'ju dërgojë tek një specialist i demencës.

Nëse diagnoza është demencë, mund të diskutoni me mjekun për atë që mund të ndodhë më pas dhe mbështetjen e mëtejshme të disponueshme në zonën tuaj (NHS, 2024).

MBËSHTETJE PËR KUJDESTARËT E NJERËZVE QË JETOJNË ME DEMENCË

Kujdesi për dikë me demencë mund të jetë sfidues dhe stresues. Flisni me mjekun tuaj të përgjithshëm për mbështetjen e disponueshme për ju.

UKAMS nuk zëvendëson këshillat mjekësore të personalizuar nga një profesionist i licencuar të kujdesit shëndetësor.

Për shqetësime specifike mjekësore ose urgjenca, ju lutem kontaktoni direkt një ofruar të kujdesit shëndetësor ose kërkoni ndihmë të menjëhershme përmes shërbimeve të urgjencës. UKAMS është këtu për të ofruar mbështetje dhe informacion të përgjithshëm, jo këshilla mjekësore urgjente ose të individualizuara.

Kjo përmbajtje është përkthyer dhe përshtatur nga informacion që është i disponueshëm në faqen e internetit të NHS.

Ky burim u krijua në Dhjetor 2024

